5e jaar. — Nr 1. Zaterdag, 3 Januari 1903.

Men schijft in te Tongeren bij M. COLLEI uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags s donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een « » **4** »

Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^me per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad: **1** fr. den drukregel.

CONCORDIA. — TONGEREN.

Zondag 11 Januari, ten 3 ure 's namiddags en Maandag 12 Jannari, ten 7 3/4 's avonds,

DE PRIESTER, Drama in zes bedrijven.

Zig Nieuwjaar

Nog me PREMIE

aan oe geabonneerden.

PORTFT IN OLIEVERF.

Alle geabeerden aan den *POSTRIJDER*, oude of nieuwebbben recht op eene artistieke premie, van hrooiste belang.

Ingevolge overeenkomst welke wij gesloten hebben mt Th. LAFORCE, kunstschilder van talent, taler onzer geabonneerden **KORTELOOS** ttebbben op zijn PORTRET IN OLIEVERF, itte portret- visietkaart) op houten paneel, t 10, zonder kader, ofwel. op ... p ... **premie** van eene waarde van **25 fr. vc 6.50 fr.**

Deze prmbestaat in een PORTRET IN OLIEVERF *aanzienlijke vergrooting* der modellen visitt, in eenen prachtigen gulden en fluweelacht kader, stijl acanthe, 32 × 28, en geeft recht aa de volstrekte gelijkenis, 2° op de ongeende teruggaaf der model-photographieën.

Om eenen premiën te bekomen, is het voldoende aaen schilder eene goede photographie te stn vergeeld van een premie-bon.

Dit bon, date noode inlichtingen inhoudt, zal door ons gerd worden aan elken geabonneerden die ervraag zal van doen, aan den uitgever van *POSTRIJDER (onder voorwaarde er eenzelfdegel van 10 centiemen bij te voegen, om de indigskosten te dekken).*

TONGEREDEN 3 JANUARI 1903.

—(529)—

VAN ALLES WAT.

Naaraanleiding van het kwaad, dat gesticht wordt door sége uitstallingen van pornographische en boekwinkels, en de verspreiding van slooze briefkaarten, platen en geschriftenlt men het volgende mede :

Op dit oogk zit in een huis van bewaring, in eener groote steden, een jongmensch van 18ar, wiens geschiedenis allertreurigst

Het is de zitt een eerzaam huisgezin, wiens vader je hem in geen zijner ouderlijke plichtwas te kort gekomen en zich vele offerroost nad, om hem eene goede opvoeden een goed onderwijs te geven.

Het kind miederen dag voorbij eenen winkel gaan, vzedeloze werken en boeken, welker tdiepe verdorvenheid verraden, uitgestagen, en waarvoor hij, gelijk zooveel am, staan bleef. In 't geheim kocht hij eenizer boeken, waarin reclaam gemaakrd voor inrichtingen te Parijs, welke wij niet wenschen aan te duiden.

Op zekeren dag ging hij er van door, en nam 1800 gulden mede van zijn patroon. Hij begaf zich dadelijk naar een dier holen van de wereldstad, waar hij in schandelijke losbo digheid in drie á vier dagen het geld verspilde.

Gedwongen om terug te keeren, werd hij door de policie vastgegrepen en opgesloten. En thans biedt hij het droevig schouwspel van een jongmensch, naar ziel en lichaam bedorven, die ongevoelig is voor de droefheid zijns vadersen de tranen zijner moeder.

Verschrikkelijke geschiedenis ; hij heeft bekend tot den diefstal gebrachte zijn door zijn begeeren naar de vermaken, welke hem in die vuile boeken waren afgeschilderd, en welke hij voor 25 gulden tegelijk gekocht had, met het geld dat hij gestolen had.

Dit is nu een geval dat bekend wordt, maar hoevelen zijn er, die vallen even diep als deze? Waarlijk, het wordt meer dan tijd — zegt de « Nieuwe Delftsche Courant », waaraan wij dit verhaal ontleenen, dat o ze christelijke Regeeringsmannen eens maatregelen nemen om onze straten te zuiveren van die peststoffen, welke in vuile afbeeldingen en boeken maar al te gemakkelijk onder ieders bereik vallen en, God alleen weet, hoeveel slachtoffers maken,

* *

Voor eenige dagen jammerde een liberaal blad op erbarmelijken toon over de crisis, welke de liberale partij te doorworstelen heeft, en welke zich zoo wat heel Europa door gevoelen doet.

Gelukkig voor « l'Indépendance », het geuzenblad dat wij bedoelen, heeft het nog naiefheid genoeg behouden, om zich te troosten met zinledige beschouwingen als deze: « De liberale denkwijze kan niet sterven, omdat zij beantwoordt aan de edelste verzuchtingen van den beschaafden mensch die zijner handelingen, zijner rechten en zijner plichten bewust is »

Woorden, ijdele woorden.

« Het liberalism, heeft Chateaubriand gezgd, is enkel en is nooit iets anders geweest dan de valsche munt der vrijheid. »

De menschen hebben die valsche munt leeren kennen, de eenen voor en de anderen na ; velen met schade en met schande, maar toch leeren kennen.

Is het wonder, dat die valsche munt nu door niemand meer gewild wordt ?

* *

Minister Combes, gelijk men weet, heeft de kloosterlingen uit Frankrijk gejaagd, die geene machtiging hadden gevraagd.

Hij liet hun echter toe de machtiging te vragen. Velen hebben ze gevraagd, maar de meesten krijgen eene weigering.

Onder de weinigen die de toelating bekwamen, zijn de Broeders van St-Jan de Deo; nochtans wordt een van die gestichten uitgesloten.

't Is dat van Marseille.

De reden is, volgens minister Combes, dat dit huis niets anders ontvangt dan « een samenvangsel van schooiers en vagebonden. »

Inderdaad, dat huis van Marseille, is een nachtverblijf voor ongelukkigen, die niet weten waar naar toe om den nacht over te brengen.

Minister Combes heeft veel liever dat die lieden in boeken en kanten gaan slapen en omkomen van gebrek en koude, dan dat zij geholpen worden door de Broeders van St-Jan de Deo.

En onze socialisten staan in bewondering voor dien goedhartigen (?!) minister.

Daaruit kan men afmeten hoeveel belang zij stellen in het lot der armen en ongelukkigen.

Maandwijzer

voor de Fruitkweekerij.

JANUARI. — Men plant boomen : maar niet bij vorst. — Men moet ze in de zware gronden zoo diep niet planten dan in de magere. — De slechte struiken en het droogo hout er zorgvuldig van uitroeien. — De schorsen der oude boomen met kalkwater of met eene magere loog wasschen. — Het enten der boomen : men begint met deze die de eerste uitschieten.

MAANDWIJZER

VOOR DEN

Landbouw EN DE Hovenierderij.

JANUARI. — MEN ZAAIT IN DE BOEKKASSEN : Radijs, salaad, selder, meloen, peterselie, wortels, kers, erwten, boonen, prinsessen, kervel, aardappels, enz. — IN DEN HOF : Salaad, radijs, selder, wortels, peterselie, kers, enz.

Einde van het jaar.

Gelijk eene wolk... gelijk een schip... gelijk eene schaduw... Dat opschrift leest men op de eerste bladzijde van een boek « De gedenkenissen » van den vermaarden schrijver Chateaubriand. Op den ouderdom van zeventig jaren, keert de doorluchtige grijsaard in zich zelven terug ; op het oogenblik dat hij de wereld gaat verlaten, die hij met zijnen geest vervuld heeft, met den eenen voet reeds in 't graf, werpt hij eenen oogslag over geheel zijn leven ; en terwijl iedereen dacht dat hij lang en gelukkig gelefd had, schijnt hij op te staan uit eenen droom en zucht : Hoe snel is mijn tijd vervlogen ; gelijk de wolken door den wind gedreven, gelijk een schip dat de baren doorklieft en verdwijnt, gelijk eene bevende schaduw die wegzwijmert.

Het jaar is weeral voor de eeuwigheid verdwenen. Hemel, hoe snel is het ook vervlogen ! Pas geleden, zou men zeggen, zagen wij het glimlachend aanbreken en opkomen en reeds heeft het zijn laatste uur geslagen en 't zal nooit meer weerkeeren : even gelijk het water dat gedurig afstroft en nooit weer opklimt. Zal er nog een ander voor ons komen ? Misschien, en indien de Heer het ons verleent, zal het ook, gelijk de andere, zoo snel voorbijgaan ? Ja, 't heb 't u gezegd : Vijf-en-zeventig jaren van een menschesleven zijn verdwenen gelijk eene wegdrijvende wolk, gelijk een schip, gelijk eene schaduw

Wat is een mensch dan toch op de wereld ? Gelijk schimmen op een schouwtoneel verschijnen voor een oogenblik, ter wereld komen lijden en sterven ; is 't dat dan geheel het leven ?

Neen, gelukkiglijk ; wij, Christene menschen, wij leven op zoete hoop. Wat geho ge u gemakgemakkelijk kunt troosten over die verbleende snelheid van den tijd ? Aanziet hem als een proefrijd van den Hemel ; aanschouwt hem als het geld waarmede ge de eeuwigheid kunt afkopen. Aanschouwt het leven niet als uw eenige en laatste doelwit ; maar als eene reis waarvan het einde en het doel het geluk in God moet wezen. Mijne oogen geveslgd op dat beweegloos en betrachtbaar doel, wel overtuigd waar mij dit korststondig leven naartoe lijdt, ben ik voor niets meer bevreesd ; rustig laat ik het bootje varen, kalm en vol betrouwen, gelijk de matroos de baren toelacht die zijn bootje heenvoeren, alleenlijk bekommerd om het wel te bestieren en veilig in de have aan te landen.

Wist gij,

beste vriend lezer, dat de wet van 1895, over het lager onderwijs, talrijke « abuizen » bevat, en dat die abuizen, zoowel in het officiël als in het vrije onderwijs bloeien ?»

Het is het genzenbladje van verleden zaterdag, dat ons dat schrikkelijk nieuws meddeelt.

Het ontleent aan een dagblad, dat het « geloofwaardig » verklaart, doch dat het zich voorzichtig onthoudt te noemen, eene geschiedenis, die de haren op den hardnekkigsten doctrinairen kletskop zou doen rijzen.

Luisterd liever. In eene gemeente van het zeer klerikaal Vlaanderen — natuurlijk — heeft men het onderwijzend personeel van eene school naar huis gezonden en het door « fransche paters » vervangen.

Het voorbeeld van den aap der fabel volgend, heeft de schrijver van het artikel van het ongenoemd blad, enkel een punt vergeten : dit is, zijne kattaarn aan te steken.

Inderdaad, het is van eenieder gekend, dat de kloosterlingen, door de hatelijke vervolgingswet uit Frankrijk gejaagd en in ons land gevlucht, hier geen onderwijs geven, gelijk zij noch kerken noch openbare kapellen openen. En het geuzenbladje, neg i ts uit zijnen eigen koker bij het artikel van het ongenoemd blad willen bijvoegen, roept uit : « Welk vertrouwen zulks aan de huisvaders moet inboezemen ! »

In België gaat het vertrouwen der huisvaders tot de vrije en katholieke scholen. Dat het geuzenbladje rond zich zie. Dat het de waarde der studiën, de verdiensten der leerlingen die uit de vrije gestichten komen vergelijke met die der officiele onderwijsgestichten, en voorzeker zal de vergelijking niet ten nadeele der eersten zijn.

En dan, het geuzenbladje stort werkelijks tranen over de « clericalisatie van het officieel onderwijs, onder a het katholiek gouvernement dat Belgenland ontleert. »

Onze liberalen willen van geen « clericaal onderwijs » hooren ; « het officieel onderwijs is geclericalisseerd », jammeren zij. Een enkele toevlucht blijft hun over. Dat zij het voorbeeld der katholieken volgen. Dat zij, met hunne eigene duitse, liberale scholen oprichten, in dewelke, op alle graden, de vrijdoekerij en de vrije zedeleer onderweezen worden. Om zulks te doen, behoeven zij heel eenvoudig voorbeeld te nemen op hetgeen de tongersche katholieken, in 1879, gedaan hebben, tg fens de schoolwet van Van Humbeeck, die de officiele scholen van dien tijd in kweekscholen van socialisten herschapen heeft.

Bewogen door de vermaningen van hunnen Hoogeachten Bisschop en gehoor gevend aan de stem van hunne Herders, hebben de tongersche katholieken, in dien tijd, die prachtige kroon van scholen tot stand gebracht, te beginnen van de lagere scholen voor jongens en meisjes, tot de latijnsche rethorica, et eene normaalschool voor onderwijzeressen bijvoegend.

En wat hebben zij sinds dien tijd nog verricht, in 1894, tijdens het zoo diep betreurd vertrek der E. P. Josephieten, wier groote deugden en onbetwistbare verdiensten nog tegenwoordig aan het geheugen van eenieder zijn en wier leerlingen, gevormd in hunne school en naar hunne voorbeelden, allen, om zoo te zeggen, schitterende ambten bekleeden ? Tot akkoord met hunnen Hoogeachten Bisschop, Monseigneur Doutreloux, heiliger gedachtenis, hebben zij dat prachtig O. L. V. college opgericht, dat grootsch aan de poorten der stad oprijstenwiens eerbiedwaardige, geleerde en verknochte meesters, leerlingen vormen die, alhoewel nog te jong om openbare ambten te bekleeden, toch de rijkste afwachtingen voor Godsdienst, Vaderland en Samenleving laten verhopen.

Als onze tongersche liberalen er zooveel als onze katholieke medeburgers, onder oogpunt van het onderwijs en de opvoeding der jeugdige geslachten zullen gedaan hebben, zullen zij het recht hebben over onderwijs te spreken.

Maar tot dat oogenblik, dat, volgens alle verwachting nog niet nabij is op te dagen, hebben zij den eenvoudigen plicht zich te onthouden van te bekibbelen al wat in zake van onderwijs gedaan wordt.

En het woord der *Chronique*, toen zij, sprekende van hare liberale vrienden, zegde « Tous pingres », het zijn altemaal gierigaards, zal steeds waarheid blijven .

* *

Het geuzenbladje houdt zich ook bezig met het financieel beheer van het gouvernement — natuurlijk om het te bekribbelen.

Het geuzenbladje zou beter doen zich met het beheer der stadsfinanciën bezig te houden.

De bekribbelingen, welke het geuzenbladje meddeelt, werden door liberale leden in den Senaat uitgebracht.

Daar de liberen welsprekenter dan de woorden zijn, is het voltoende aan den heer minister van Finantiën geweest, te toonen dat het crediet van België aan het hoofd der crediteten van alle landen van Europa staat, om kort recht met dien onnoozelen rimram der oppositie te maken.

* *

Om te eindigen, beweert het geuzenbladje dat « het Gouvernement de middelen bezit om den prijs van het vleesch te doen dalen, maar dat het deze middelen niet wil gebruiken ! » Dat is nu bijna zoo sterk als die liberale affixien die, over eenige jaren, in onze stad aangeplakt werden, en waarop heel ernstig te lezen stond dat, indien dat jaar — hetwelk een jaar was van smettelijke ziekte — de vasten afzeschaft was, die de lust was der.... **katholieke kandidaten voor den gemeenteraad.**

Wat dient er nog meer gezegd ?

NIEUWS
uit de stad en de provincie.

Paardenmarkt te Tongeren, donderdag 8 Januari.

Op de markt van TONGEREN van verleden woensdag waren te koop gesteld : 210 koeien en kalveren, 6 schapen, 342 vette varkens en 1170 magere varken.

APOTHEEK. — ZONDAGSRUST.
Zondag zal de apotheek van

M. SWINCKELS

alleen openlijven, van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts, voor de dringende noodwendigheden.

VOLKSBOND ST-MATERNUS.

Een talrijk publiek verdroeg zich verleden zondag in de lokalen van den Volksbond St-Maternus, ten einde de aangekondigde voordracht van den Heer Burgemeester Meyers te aanhooren.

De achtbare spreker had voor onderwerp gekozen *Ons Leven* en schilderde ons, op welsprekende wijze, de verschillende tijdstippen af van het menschelijk leven, onze wederwaardigheden, ons streven naar een geluk dat wij niet kunnen bereiken, en beweer dat de Godsdienst alleen ons eenig geluk kan verschaffen.

Gedurende meer dan anderhalf uur, hield M. de Burgemeester de aandacht van het publiek geboeid ; zijne eenvoudige, doch duidelijke taal, viel zeer in den smaak der talrijke toehoorders, die grootendeels tot de werkende klas behooren. Ook werd hij verscheidene malen geestdriftig toegejuicht.

M. Advokaat J. Delvoie bedankte den achtbaren voordrachtgever, en drukte in den naam der aanwezigen den wensch uit hem nog dikwijls in den *Volksbond* te mogen aanhooren.

Eene schoone tombola, bestaande uit talrijke prijzen, sloot dezen aaneg namen en leerrijken avondstond.

Concordia. — Tongeren.

Zondag 11 Januari ten 3 u. 's namidd. en maandag 12 Januari ten 7 3/4 's avonds, twee buitengewone vertooningen van het wereldberoemd tooneelstuk

DE PRIESTER

drama in zes bedrijven door Ch. Rost.

1e bedrijf : TWEE VRIENDEN ;
2e bedrijf : DE BELOFTE VAN EENEN CHAMP LAURENT ;
3e bedrijf : DE FACTORY VAN MONGOLIE (INDIE) ;
4e bedrijf : ALGÉE MAHAL DE PARSI ;
5e bedrijf : HET GERECHT VAN EENEN BARBAAR ;
6e bedrijf : HET GEHEIM VAN PATER PATRICE DE CHAMP LAURENT ;

Meer dan 70 spelers op het tooneel, nieuwe decors, nieuwe costumen van het huis Deleu van Brussel ;

INDISCHE PRACHT.

Dit stuk is in het fransch meer dan 600 maal te Parijs opgevoerd. In het vlaamsch vertolkt, genoot het den meesten bijval in Brussel, Antwerpen, Amsterdam, alwaar het achtereenvolgens meer dan 300 maal werd opgevoerd.

Prijzen der plaatsen ; Voorbehoud^t fr. **1,50** — Eerste rang fr. **1** — Tweede **50 c^s.**

Het stuk zal 's zondags eindigen voor het vertrek van trams en treins.

M. Desmaisières,

onze achtbare volksvertegenwoordiger, zal op

Donderdag 8 Januari,

dag der loor, in het lokaal van de Land- en Tuinbouwmaatschappijen, in het Koffiehuis *Allée Verte*, Kielenstraat te Tongeren, van tien ure tot een, de personen ontvangen die hem verlangen te spreken.

De provinciale Handels- en Nijverheidsbond van Limburg heeft een verzoekschrift tot den heer Minister van financiën en openbare werken gericht, ten einde hem den miederen toestand bloot te leggen, in dewelke zich de overbewoners van het verbindingskanaal van Hasselt bevinden, tegenover de oeverbewoners der andere kanalen van het land. Inderdaad, in tijd van vorst, zelfs maar van korten duur, is dit kanaal voor de scheepvaart gesloten, wanneer zij elders op n blijven.

De Bond vraagt dat men den dienst van een ijsbreker inrichte, achtende dat, indien hij goed ingericht was, het zeldzaam zou zijn dat de vorst lang genoeg zou aanhouden, opdat de stremming der scheepvaart van eenig belang zou zijn.

Dit jaar onder andere zou de hevige vorst van December de scheepvaart niet gestremd hebben, indien de dienst van een ijsbreker goed gewerkt hadde.

De handel van een groot deel der provincie

NA
TWING JAREN !

VERVOLG.

Ik verborg herhalve mijne afkomst, wat mij te gemakkelijk, daar ik den naam mijns ooms aangenomd en niet meer Margaretha Martens, doch Martin heette. Toen stierf mijn oom, nadi zijn geheele vermogen had verloren. Aan eerlijk met Eugène De Marange, die zelf geen eigemogen bezat, doch afhankelijk was van zeeen broeder, kon onder deze omstandig niet gedacht worden. Ik wilde Eugène zord terugegeven, doch zijne liefde voor mij toen machtiger, dan zijne koele overleggi— thans zou hij misschien met vreugde de kleding van zijne drukkende beloftebe. roetoen bad hij mij, geduldig te wachten ; hij zo trouw blijven, hij zou mij nooit verlaten, ti eere dicht in zijne nabijheid te blijven, e de betrekking in de familie zijns broeders die onze verhouding niet vermoedde.

— Ge handelvoorbarig, Margaretha.

— Ik heb hetn loop der tijden wel ingezien, generaal, ab bittere uren doorleefd. Maar toen verbt mij de liefde ; Eugène beloofde mij, uit militairen dienst te gaan en eene zelfstandigtrekking te zoeken ; ik geloofde zijne en, die bij ook zeker eerlijk meende. Sedert jaren voorbijgegaan — we zijn nog even vere vervulling onzer wenschen verwijderd als t

Margaretha ve de harden in den school, liet het hoofd en ea staarde met groote, treurige oogen ihaardvuur.

— En ligt de schuld niet aan M. De Marange? vroeg de generaal zacht.

— Ik weet niet, wat ik denken moet, zegde Margaretha diep ademhaleod. Dikwijls komt het mij voor, alsof zijne liefde voor mij lang uitgedoofd is — dikwijls houd ik met mijn gansch hart aan die liefde vast, aan die eene hoop, aan zijn woord, aan zijn eed — ik wil er een eind aan maken, ik wil mijn leven open voor hem leggen — ik wil hem bidden, aan dezen ondrag-lijken toestand een einde te maken, ik zou met dit armoedigste leven tevreden zijn, ik wil werken, slechts niet langer in dit bestaan vol twijfel, vol onwaarheid, vol leugen en onzekerheid !

— Arm kind ! En... ge bemint Eugène De Marange nog altijd ?

— Ja, duisterde Margaretha, nog meer in elkaar dukend en de hand voor de oogen leggend, als verblindde haar den schijn van de vlammen in den aard. Wat moet ik doen ? ging ze daarop haastig voort. Ik heb geen moed tot eene openlijke bekentenis, ik vrees hem te verliezen, en toch vermoed ik, dat ik hem reeds verloren heb, sedert den dag, dat hij Clarissa de Ladonchamps als beerlijke bloeiende jonkvrouw heeft weergezien. Ik geloof dat de liefde voor mij in zijn hart is uitgedoofd dat hij Clarissa bemint, dat ik hem tot last ben — ik ben ongelukkiger dan ooit — ik veracht mijzelve, en toch, ik kan niet anders dan hem liefhebben.

Haar voorhoofd zonk op haren arm, die op de leuning van den stoel rustte. Zij weende zoo bitter, dat het weenen hare estalte deed sidderen. Een oneindig meelijden met haar, vervulde het hart van den generaal. Hij zag in, dat er een einde aan gemaakt moest worden, wilde het meisje zichzelven niet geheel vergeten, zou ze niet geheel te gronde gaan.

— Ik zou u eene geschiedenis van dezen Eugène De Marange kunnen verhalen, Margaretha, die — doch neen, ik wil u niet ongelukkiger maken, dan ge zijt. Ik weet een anderen uitweg ! De markies en de kolonel schijnen mij mannen van eere te zijn ; ik zal hun uw lotgevallen, Margaretha, meeneelen, dan moet het uitkomen, of Eugène De Marange het eerlijk met u meent of dat hij een zwakkeling is, die den moed niet bezit, voor zijne liefde te strijden. Morgen in Ladonchamps zal er wel gelegenheid toe zijn.

— Neen, generaal, ik bid u, spreek niet met den markies. Ik zou dit niet kunnen verdragen, als leugenaarster, als bedriegster daar te staan, misschien met schimp en schande te worden weggejaagd.

— Maar, kind, gij overdrijft. Als gij niet wilt, dat ik met die heeren spreek, zeg dan uwe beslissing op, mijn huis staat voor u open. Ik schrijf dan aan den markies, dat ik in u de dochter van mijn ouden krijgskameraad heb weergevonden. Ge zult zien, Margaretha, dat de markies en Mevr. De Marange, u zonder krenking laten gaan.

— En Eugène ?

— Ah, de kapitein moet dan weten wat hem als man van eer te doen staat. Sta me toe, openlijk te spreken, Margaretha. Ge bevindt u hier in eene onwaardige positie ; niet uwe positie als zoodanig is uwer onwaardig, geene eerlijke werkzaamheid is onwaardig, maar de bestaande omstandigheden maken ze voor u onhoudbaar en uwer onwaardig. Volg mijn raad en verbreek de banden, die uw leven thans benauwen, zoodat ge een vast, vrij en waardig besluit kunt nemen. Ik bind u de band, dat ge de vrijheid weer verkrijgen kunt. Denk aan uw edelen vader, aan uwe ongelukkige moeder, die thans ook reeds sedert lange jaren ter eeuwige rust is gegaan — denk er aan, hoe zij tot u spreken zouden, als ze voor u stonden ! Denk er aan, dat uw vader in dit slot de doodelijke wonde van eene sluipmoordenaarshand ontving — denk er aan, dat ge misschien den moordenaar uws vaders ontmoeten kunt...

— Om Godswil, mijnheer von Brunken — gij — gij kent den moordenaar ? Met lijkbleek gelaat en angstvollen blik staarde Margaretha, die opgesprongen was, den ouden officier aan. Een ontzettend vermoeden steeg in haar hart op. De generaal had dezen avond reeds meermalen aanduidingen gedaan. Hij kende den moordenaar.

M. von Brunken greep hare hand en streek er zacht overheen. Stel u gerust, Margaretha. Ik ken den moordenaar niet, hoewel ik ook vermoedens heb. Maar nietwaar, gij beloofd mij, deze uwer onwaardige banden te verbreken — dit huis te verlaten ?

Margaretha ademde diep. — Ja, generaal ! sprak ze met bevende stem, waaruit evenwel een vast besluit klonk. Ik beloof het u.

— Maar ik dan met den markies spreken ?

— Neen, niet gij, generaal. Ik zelf zal dezen toestand tot een einde brengen ; ik wil mijzelf helderheid verschaffen.

— Wilt gij zelf met den markies spreken ?

— Met den markies niet, maar met hem, met Eugène De Marange !

— Zoo is het goed, Margaretha ! Thans herken ik in u de dochter van mijn dapperen vriend weer.

— Verbaat mij thans generaal. Ik weet, wat ik te doen heb. Bekommer u ook niet meer over mij, ik zal u binnen eenige dagen bericht geven.

— Het zal geschieden, zooals ge wenscht. En vergeet niet, dat ge op mijne vriendschap steeds en onder alle omstandigheden rekenen kunt. Met een hartelijken handdruk nam de generaal afscheid en begaf zich naar de kamer terug, terwijl Margaretha op den stoel terugzonk, met de handen stijf de leuningen omvattende en in duistere gedachten verdiept in de wegstervende vlammen van den haard staarde.

XIII.

Het diner, hetwelk de markies zijn jachtgasten op het slot Ladonchamps had aangeboden, was geëindigd. De heerlijke zomerwarme Octoberdag vergunde, dat men de koffie op dit terras in den tuin gebruikte. In bonte, herfstachtige kleeding lag het park met zijn oude platanen, linden en kastanjeboomen daar ; aan den wolkenloozen, blauwen hemel vloog een troep wilde ganzen in zigzagsvlucht naar het warme Zuiden en in de verte klonk het vroolijk gezang van den wijngaardenier, die over eenige dagen met den wijnoogst was begonnen. Geen windje was er en ook het gezelschap zweeg, en ieder gal zich behaaglijk aan de herfstige, vriendelijke, rustige stemming over, die in het slot en dit park heerschte.

Clarissa was naar de balustrade van het terras gegaan en zag nadenkend naar dit bontgekleurde, door de zon beschenen park. Koenraad beschouwde haar eenigen tijd : zijn hart drong hem tot haar ; hij kon dien drang zijns harten niet weerstaan. Hij stond op en ging naar haar toe.

Vriendelijk lachend zag zij hem aan.

— Een heerlijke dag, zegde zij. Juist een dag om na te denken en te droomen. Zie eens welk eene glorieuze weerkaatsing de zon in het bonte gebladerte toovert !

— Het is inderdaad een gezicht, dat aan de kleurrijke pracht van het Zuiden herinnert. Hoe schoon moet het thans in het stille boschje zijn, waarin onze vaders rusten.

— Zijt ge nog niet opnieuw aan het graf uws vaders geweest ?

— Neen.

— Kom, ik zal er u brengen. Mijn grootvader heeft eenige verandering op die plaats laten brengen. Misschien vinden die uwen bijval wel.

Zwijgend traden ze door het herfstachtig uitgedost park. Op den grintweg ratelde het dorre loof onder hunne schreden ; in de bloembedden blo-iden de matkleurige asters en georgines en heel uit de hoogte drong het rauwe geschreeuw der naar het Zuiden trekkende wilde ganzen tot in de eenzaamheid van het park door.

Sierlijk door het donkere dennehout stond het kleine boschje te midden van de bonte heerlijkheid van den herfst, een ernstigen indruk makende, als wanneer in den zomer de zachtgroene sproeten der dennen een vriendelijk licht op den donkeren achtergrond werpen. Eene uitrooping van verrassing ontsnapte Koenraad's lippen, toen hij de kleine begraafplaats betrad. Eene menigte bloeiende bloemen bedekte de graven.

Het geheel was als eenen tuin aangelegd en daardoor veel schooner geworden : juist tegenover de graven was eene grot uit ruwe rotsblokken opgericht, waartusschen klimop en andere slingerplanten weekerden. Eene marm-ren tafel versierde de grot ; op de tafel was in de Duitsche en Fransche taal een opschrift met gouden letters aangebracht, hetwelk inhield dat deze plek gewijd was door de herinnering aan de voor het vaderland gestorven helden.

— Het is mijne lievelingsplek geworden, sprak Clarissa zacht. Maar sedert gisteren schijnt er een duistere schaduw over deze plek te liggen.

— Sedert gisteren ?

— Ja, sedert het verhaal van uw oom, van den verschrikkelijken dood van kapitein Martens. Ik kan de gedachten niet van mij losmaken, dat er een geheim samenhangt met den dood van zeeen dapperen man : uw oom maakte ook eenige aanduidingen, en ik vrees, dat de ontholling van dit geheim voor ons, voor mijn landsleeden, bedoelt ik, weinig eervol zal zijn.

— Waarom u aan zulke droevige gedachten overgeeven, jufvrouw Clarissa ? Waarom steeds aan het verschrikkelijksche van dien vreeselijken tijd gedacht en niet aan het schoone, vredige tegenwoordige, aan de rust, den vrede en 't geluk dat ons omgeeft ?

— Het geluk ? herhaalde zij droomerig.

— Ja, jufvrouw Clarissa, ook het geluk ! Zie rondom u, hoe heerlijk de zon over deze schoone en rijke landen schijnt ! Hoor den jubelkreet der wijngaardeniers ! Het lachen der knapen, het zingen der meisjes en kinderen ! Dat is het geluk van den vrede, dat ook de soldaat weet te waardeeren, wiens wapen den vrede, als den kostelijksten schat van een volk, moet bewaren.

— Niet ieder soldaat vat zijn beroep op deze edele wijze op. Ik ken er velen, die, hoe eerder hoe liever het zwaard weer zouden trekken, om den strijd die voor twintig jaren in dit land woedde, weer opnieuw te beginnen.

— Hun wensch zal onvervuld blijven wanneer het van Duitschland afhangt. O, freule Clarissa, het is wel vonderling, dat wij, twee kinderen van beide natiën, die sedert eeuwen vijandig tegenover elkander stonden aan het gemeenschappelijk graf onzer vaders van oorlog en vijandschap, van wraak en wedervergelding spreken.

— Zouden deze graven ons niet eerder wederliefde en verzoening moeten leeren ? Ik weet, dat gij, freule Clarissa, en uwe grootvader vrij zijt, van onverzoenlijke gedachten — de versiering en de wijding dezer plaats bewijzen het — mocht toch ook het Fransche en het Duitsche volk de gedachten aan haat en vijandschap laten varen en elkander over de graven hunner gevallen heldenzonen de hand tot vrede reiken !

Clarissa's oogen zweefden in de verte, zij was vol gedachten. Zijne woorden herinnerden haar aan de laatste opteekeningen haars vaders, die eveneens in zijn laatste uren zich met de verzoening der volk-ren, den vrede tusschen de beide groote natiën had beziggehouden, die in zijne laatste droomen de bloemen der verzoening en des vredes uit de graven der in den strijd gevallenen ontsproeiden zag. Deze laatste gedachten hadden zijn kind, doch ook zijn volk, zijn vaderland gegolden.

Hoe dikwijls had Clarissa in dezen tijd aan de laatste woorden des vaders gedacht, hoe dikwijls de geel geworden bladen van zijn laatsten brief aan de lippen gedrukt, hoe dikwijls over de met zwakke, bevende hand weergeschreven regelen geweend.

(Wordt voortgezet).